

DE KUNSTVERZAMELING DE FOERE

L. VALCKE

In de in 1847 gepubliceerde «Ephémérides Brugeoises»¹ wijdt J. Gaillard een stukje aan «L'Etablissement de Charité de M. De Foere, Membre de la Chambre des Représentants»².

Gaillard begint met een beschrijving van de gebouwen van het «arme meisjeswerkhuis» dat De Foere op 13 augustus 1816 in het huis Miraumont in de Sint-Jacobsstraat had gesticht. Later, in 1829, kocht De foere ook het Hof Bladelin in de Naaldenstraat aan en verbond beide bezittingen met een kapel in Griekse stijl. De werken waren beëindigd in 1833.

Verder in zijn artikel wijst Gaillard op de vele kunstvoorwerpen in het Bladelinhof en vervolgt: «Ce qui arrête surtout l'attention des visiteurs, c'est le cabinet de tableaux de M. de Foere...»³.

1. J. GAILLARD: Ephémérides Brugeoises ou relation chronologique des événements qui se sont passés dans la ville de Bruges depuis les temps les plus recités jusqu'à nos jours.
Bruges 1847 p. 412-414.

2. Leo DE FOERE: Tielt: 8 februari 1787 — Brugge: 7 februari 1851. Priester, uitgever van Le Spectateur Belge (1815-1825), lid van het Nationaal Congres (voor het arrondissement Brugge), volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Tielt (1831-48), unionist, voorstander van een economisch protectionisme, gemengd in de spellingsperikelen waarin hij samen met o.a. Pieter BEHAEGEL behoorde tot de groep die zich tegen de invoering van de Commissiespelling verzette. directeur van het Engels Klooster. (1823-1851).

3. J. GAILLARD :o.c. p. 413.

Dit, voor mij althans, onbekend gegeven i.v.m. De foere bleek echter eveeren te stemmen met een historische realiteit. Na wat zoek dook de catalogus op van de veiling waarop de verzameling De foere verkocht werd⁴.

Die veiling had plaats te Brussel op donderdag 11 en vrijdag 12 maart 1875 in de Galérie Saint-Luc, Financiënstraat 12 en stond onder leiding van Etienne Le Roy, «commissaire expert du Musée royal» en van Victor Le Roy, «expert».

Het woord vooraf tot de beschrijving van de te veilen werken meldt dat de verzameling werd bijeengebracht door Leo en Louis De foere, die zich hadden toegelegd op de Vlaamse en Hollandse school.

«Leurs goûts personnels et éclairés pour les arts et leur position de fortune» en meer dan 40 jaar spuurwerk had hen o.a. doen profiteren van een aantal buitenkansjes zoals de verkoop van de «Galeries Van Sacceghem», de verkoop van de bezittingen van ridder de Coninck de Merckem (Gent) en van de verzameling Desiré Van den Schrieck (Leuven)⁵.

Als detail wijzen we op de vermelding in de catalogus dat alle schilderijen achteraan «le cachet des héritiers de Foere» bezitten⁶.

Onafgezien van het vrij — zoniet helemaal — onbekend gegeven van een kunstverzameling De foere in Brugge, rijzen een aantal vragen waarop slechts beperkte antwoorden kunnen gegeven worden.

Wat op de veiling kwam, is bekend via de «catalogue» en ook Gaillard maakt ons wel iets wijzer (cfr. infra). Maar wat was eigendom van Leo De foere en wat van zijn broer Louis?? Er moet rekening gehouden worden met het feit dat in het veiling-

4. Catalogue des tableaux anciens et modernes des écoles flamande et hollandaise appartenant à la succession de feu M. l'abbé de Foere, et de M. le docteur Louis De Foere à Bruges. Bruxelles 1875.

5. Catalogue : o.c. p. V

6. Catalogue : o.c. p. VI

7. Louis DE FOERE : Tielt : 8 februari 1795 — Brugge : 1 november 1865. Geneesheer ; huwt met Thérèse van Hoorne (Lichtervelde : 12 mei 1810 —

jaar Leo De foere ruim 20 jaar, zijn broer Louis reeds 10 jaar overleden waren. Welke waarde had de verzameling? Voor hoeveel werd ze verkocht? Waar zijn de werken terecht gekomen?

De eigendomsvraag - wat van Leo, wat van Louis - kan niet opgelost worden met de bekende gegevens.

Over de waarde is 1 gegeven bekend na inzage van de erfenisaangifte van priester Leo De foere. Hij laat zijn volledig bezit na aan zijn broer Louis.

Het gaat o.m. om een buitenhuis in Sint-Kruis, zijn onroerend goed in de Sint-Jacobsstraat en de Naaldenstraat - maar dit om alles veilig te stellen voor de orde die hij had opgericht - een aantal aandelen, een boekencollectie ter waarde van 3000 fr. en een «Cabinet de tableaux de différens maîtres» met een opgegeven waarde van 10.000 fr⁸. Een nadere bepaling van de inhoud van dit «cabinet» is niet in de aangifte opgenomen. De registratie betwist wel de opgegeven waarde van het gebouwenbezit, niet die van het schilderijkabinet⁹.

J. Gaillard geeft over de verzameling van Leo De foere wel wat meer informatie dan het naakte bestaan ervan. Hij geeft een

Brugge : 12 december 1891) ; 6 kinderen :

- Leon (1843-1915) was een tijdje secretaris van de Société d'Emulation.
- Augustus (1845-1915) was een tijdje secretaris van de Société d'Emulation.
- Augustus (1845-1915) gemeenteraadslid (1884-1903), schepen (1891-1895), waarnemend burgemeester (1894-1895) van Sint-Kruis-Brugge.
- Marie-Louise (1847-1852)
- Louise (1849-1922)
- Victor (1850-1870)
- Alphonse (1852-1915) doctor in de rechten, gemeenteraadslid van Sint-Kruis-Brugge, hoofdman van de Koninklijke en Keizerlijke schuttersgilde van Sint-Sebastiaan te St.-Kruis-Brugge.

8. R.A. Brugge : M.A., registratie en domeinen, Brugge, reeks 187, deel 497, nr. 778

9. De erfenisaangifte van Louis DE FOERE (R.A. Beveren-Waas, M.A., reg. en dom. Brugge, reeks 187, 1866 nr. 280) geeft evenmin uitsluitel. Daar de erfenis in rechte lijn verloopt moest het roerend goed niet vermeld worden. Er is in de erfenisaangifte dan ook geen spoor te vinden van een bezit aan schilderijen.

hooggestemde opsomming van al het mooie dat er te zien was en eindigt met «etc., etc... Il serait long d'énumérer ici toutes les richesses de ce cabinet¹⁰.

Een combinatie van de gegevens van Gaillard en die uit de veilingscatalogus geeft volgend resultaat :

10. J. GAILLARD : o.c. p. 413-414.

Gaillard		Catalogue	
NAAM	AAN- TAL	NR	TITEL WERK
Wijnants avec figures et animaux de Jean Wouwermans	1	70	Paysage et figures
Jan Steen	1	—	—
Ph. Wouwermans	2	67	La moisson
Pierre Wouwermans	2	68	Halte de cavaliers
— Jan Wijnants : Haarlem ± 1630 — Amsterdam 1684 landschapsschilder (voornamelijk met duinen en wilgen)		69	Port de mer
— Jan Wouwerman(s) : Haarlem 1629-1666 landschapsschilder			
— Jan Steen : Alkmaar 1685- ? genreschilder en historische tafereelen of : Leiden 1626-1679 de bekende genreschilder			
— Philips Wouwerman(s) : Haarlem 1619-1668 leerling van Frans Hals en Jan Wijnants grootmeester van de Nederlandse kabinetskunst, bekend om zijn exotisch landschappen en zijn merkmotief : de schimmel.			
— Pieter Wouwerman(s) : Haarlem 1623- Amsterdam 1682 schilder van landschappen en gevechten navolger van zijn broer Philips.			

Teniers	1	David Teniers, le père	56	Ermites
Karel Dujardin	1	Ecole de Karel Dujardin	29	L'âne rétif
Jacques Ruysdaal	1	Jacques Ruysdael	48	Les moulins
Dietrich	2	Chrétien Guillaume Dietrich	18	Paysage
			19	Paysage
Moucheron	1	Isaac Moucheron	41	Paysage
		— David Teniers de oude : Antwerpen 1582-1649 Italiëreis		
		schildert bijbelse tafereelen, landschappen en interieurs.		
		— Karel Dujardin : Amsterdam 1622 — Venetië 1678 Italiaanse landschappen		
		verbleef tussen 1642 en 1652 in Rome en keerde in 1674 naar Italië terug.		
		— Jacob Van Ruysdael : Haarlem 1628-1682 reisde in Duitsland waardoor het berglandschap in zijn werk geïntroduceerd werd.		
		landschapsschilder vnl. i.v.m. duin en zee		
		— Christian Wilhelm Dietrich : 1712-1774 Duits schilder (landschappen) en etser		
		— Isaac de Moucheron : Amsterdam 1667-1744 Italiëiserend landschapsschilder		

Un tableau signé 1 Pierre Potter (12) 45 Paysage et animaux

Paul Potter que

M. De foere attribue
à Corneille Zaaffleven

Sassoferrato

1 Sasso Ferrato

53 Sujet religieux

Van Goyen

2

—

— Pieter Potter : Enkhuizen ± 1597 — Amsterdam 1652
schilder van landschappen, stillevens en strijdtafereelen
vader van

— Paulus Potter : Enkhuizen 1625 — Amsterdam 1654
genre en natuurschilder (voornamelijk dieren)

— Cornelis Saffleven : Gorinchem 1607 — Rotterdam 1681
keukeninterieurs, boerengezelschappen en landschappen,

— Giovanni Battista Salvi, ook genoemd «il Sassoferrato»
Sassoferrato 1609 — Rome 1685
schilder van religieuze, maar vooral historische taferelen.

— Jan Van Goyen : Leiden 1596 — Den Haag 1656
landschapsschilder van water- en lucht-effecten.

Zijn eerste werk is zeer kleuring, later monotoon met voornamelijk bruin en
groen.

12. De «catalogue» (o.c. p. 24, nr. 45) vermeldt «Les tableaux de Pierre Potter
sont quelquesfois attribués à Paul et lui ont été souvent substitués. C'est ainsi
que celui-ci porte la signature de Paul

Michaux	2	Théodore Michau	31	Extérieur de village
Sebastien Francks	1	—	—	—
Michel Carré	1	Michel Carré	13	Paysage
Colonia	1	Colonia	15	Port de mer du Levant
Watteau de Lille	1	Watteau (de Lille)	64	Paysage
		— ! Teobald Michau : Doornik 1676 — Antwerpen 1765 — landschapsschilder		
		— Sebastian Franks of Franck of Franck of Francken, meestal Vranckx : Antwerpen 1573 of 1578-1647 schilder van feesten, jachtaferelen, landschappen en gevechten.		
		— Michiel Carré of Carree : Den Haag 1657 — Alkmaar 1727 landschaps- en dierenschilder leering van N. Berchem.		
		— Colonia Adam : Rotterdam 1634 — Londen 1685 landschapsschilder met ruïnes en brandtaferelen		
		Adam L. : Antwerpen 1574 — Rotterdam 1651 Isaac : Rotterdam 1611-1663		
		— Louis Joseph Watteau (genoemd Watteau de Lille) Valenciennes 1731 — Lille 1798		

Bega	2	(zie Molenaer)	
Soolmaeker	1	—	—
Huchtenberg	1	Jean Van Hugtenburg	27
Pierre de Laer ou, selon d'autres un Asselyn	1	Jean Asselyn attribué à Asselyn attribué à Asselyn	2 3 71
Gryef	2	A. Gryef	23
		— Cornelis Bega : Haarlem 1620-1664 boereninterieurs of — Abraham Begeijn, genoemd Bega : Leiden 1637 — Berlijn 1697 landschapsschilder	
		— Jan Frans Soolmaker of Soomaker of Soomaekers Antwerpen 1635 — Italië ± 1685 landschaps- en dierenschilder	
		— Jan Van Huchtenburg of Hughtenburgh : Haarlem 1647 — Amsterdam 1733 schilder van gevechtsscènes	
		— Pieter Van Laer : 1592 - Haarlem 1642 reis naar Frankrijk en Rome ontwerper van bambocciades : tafereelen uit het Romeinse volksleven ; heeft veel navolgers gehad o.a.	
		— Jan Asselijn : Diemen (?) ± 1615 — Amsterdam 1653 landschappen en bambocciades	
		— Adriaan Gryef of Grif of Grief : Antwerpen (?) 1670 — Brussel (?) 1715 Vlaams landschapsschilder	

Herman Zaaffleven	1	Herman Saftleven	52	Vue du Rhin
Breughel	1	Breughel, Van Kessel en Van Balen	11	La création
Cuylembourg	1	Abraham Van Cuylenborch	16	Ruines
David Ryckaert	1	—	—	—
Van Helmont	1	—	—	—
		— Herman Saftleven : Rotterdam 1609 — Utrecht 1685 schilder van panorama's (o.a. van steden) en van landschappen		
		— Jan Van Kessel : Antwerpen 1626-1679 kleinzoon van Jan Breughel de oudere ; schilder van bloemen, insecten, schel- pen, vissen en stillevens		
		— Hendrik Van Balen : Antwerpen 1575-1632 telde A. Van Dijk en F. Snijders onder zijn leerlingen kabinetschilder ; mythologische en allegorische onderwerpen en portretten		
		— Abraham van Cuylemborch of Cuylenburg : Utrecht vóór 1620-1658 schilder van landschappen met mythologische figuren.		
		— David Rijckaert of Rickaert I : Antwerpen 1560-1607 II : Antwerpen 1586-1642, zoon van I, landschapsschilder III : Antwerpen 1612-1661, zoon van II, genreschilder IV : Antwerpen 1649-?, zoon van III.		
		— Mathias Van Helmont of Hellemont : Antwerpen 1623 — Brussel na 1674 genreschilder		

Molenaer	1	Jean Miense Molenaer	36	Tabagie	
		Nicolas Molenaer	37	Pendant de n° 36 (13)	
Verburgt	1	(D. V. B.) Verburgt	90	Paysage	
Van Balen	2	Henri Van Balen	4	Sainte-Marie Madeleine	
Franc Flore	1	Franck Floris	76	Tête de Christ	
Mans	1	—	—	—	
		— Jan Miense Molenaer : Haarlem ± 1605-1668			
		— schilder van realistische genrestukken, schetsen uit het volksleven en allegorieën			
		— Nicolaes Molenaer : Haarlem : vóór 1630-1676			
		— landschapsschilder			
		— Dionys Verburgt : s.l., s.d.			
		— Nederlands landschapsschilder			
		— Hendrik Van Balen (cfr. supra)			
		— Frans Floris de Vriendt : Antwerpen ± 1516-± 1570			
		— reis naar Italië, navolger van Michelangelo			
		— schilder van godsdienstige en mythologische tafereelen en portretten.			
		— ? Arnoud Mans : 17e eeuw Vlaams schilder ;			
		— leerling van D. Teniers rond 1668			

13. Cat. o.c. p. 20 : « Cette tableau porte la signature apocryphe de Bega ».

Dirk Dalens	1	Thierry Dalens	17	Paysage
Van der Meer, le jeune	1	—	—	—
François Millet	1	François, dit Francisque Millé	35	Paysage
Paul de Vos	1	Paul de Vos	63	Sujet de chasse
Leduc	1	—	—	—

— Dirk Dalens :

I : Dordrecht ± 1600 — Zierikzee 1676 landschapsschilder
 II : Amsterdam 1659-1688 landschapsschilder
 III : Amsterdam 1688-1753 landschapsschilder

— Jan Van der Meer, de jonge : Haarlem 1656-1705
 landschapsschilder

— Jean François Millet of Millé of Milé, genaamd Francisque
 Antwerpen 1642 — Parijs 1679 of 80
 landschapsschilder (Vlaamse school)
 vader van de landschapsschilder Jean François Millet (genaamd Francis-
 que) : Parijs 1666-1723

— Paul de Vos : Hulst ± 1596 — Antwerpen 1673
 Stillevens en jachtaferelen.

— Thomas Leduc : behoort tot de 17e eeuwse Hollandse school

— Jean Le Ducq : Den Haag 1629 (of 1630)-1676 (of 1677)
 landschapsschilder, tekenaar en graveur

Wildens	1	—	—	—
Velasquez	1	—	—	—
Zurbarran	1	—	—	—
Carlier	1	—	—	—
Rubens (14)	1	Ecole de Rubens	86	Effet de lumière

- Jan Wildens : Antwerpen 1586-1653, landschapsschilder
of — Jeremias Wildens : Antwerpen 1621-1653, landschapsschilder zoon van
Jan
- Diego de Silva y Velasquez, 1599-1660
Spaans barok hofschilder
- Salazar Francisco de Zurbaran, 1598-1664
Spaans schilder en tekenaar van onderwerpen uit het kloosterleven.
- Jean Carlier : Luik 1638-1675, portretten en religieuze onderwerpen
- Vincent-Léonard Carlier : Luik 1674-1745, religieuze onderwerpen

14. C'est une répétition de celle qui a été vendue 25.000 francs dans la vente de M. Schamp, à Gand. Dans cette composition qui comprend plus de 60 figures, l'oeil exercé reconnaît une de ces grandes œuvres de Rubens, exécutées sous ses yeux par les meilleurs élèves. Plusieurs figures sont dues au pinceau de Rubens, s'il faut en croire les connaisseurs (GAILLARD o.c. p. 414)

Dit werk is, op basis van deze beschrijving, niet te identificeren met het nr. 86 van de «Catalogue».

93 Paysage et animaux
92 Paysage et Chevreuils

1 Verwée Louis
Verwée Louis en
Verboekhoven Eugène

- Alfred Jacques Verwée: St.-Joost-ten-Noode 23 april 1838 — Brussel 14.9.1895, schilder van dieren en landschappen, realist-impressionist
- Eugene Joseph Verboekhoven: Warneton 8 juni 1798 (of 1799) Brussel 19 januari 1881
sluut weer aan bij de traditie van Paulus Potter en Ommeganck.

Tot zover de identificatie van de schilders die door Gaillard opgesomd worden en waarvan in de meeste gevallen ook werk voorkomt in de veilingscatalogus.

Deze catalogus bevat echter 105 nummers waarvan de nummers 94 tot 96 en 98 tot 105 aan onbekenden toegeschreven worden, het nummer 97 aan «l'école flamande». In de veilingscatalogus komen echter nog een hele reeks schilders die niet door Gaillard vermeld worden tenzij ze behoren tot zijn «etc., etc.».

Het betreft werk van volgende kunstenaars :

CATALOGUS

NAAM	NR.	TITEL WERK
Théodore Van Abtshoven	1	La tentation de Saint-Antoine
Jean Van den Bent	5	Paysage
Nicolas Berchem	6	Paysage - site d'Italie (15)
Gérard Berkeijden	7	Vue d'une ville de la Hollande (16)
— Théodore Van Abtshoven		
Komt niet voor in het werk van Bénézit, wel (dl. I p. 238)		
1) Ferdinand de oude : Antwerpen 1576-1651 of 1655 schilder van historische taferelen en portretten		
2) Ferdinand de jonge : Antwerpen 1630-1694		
3) Ferdinand : Antwerpen 1649- ?		
4) Thomas : Antwerpen 1622-1664, genreschilder		
5) Willem : Antwerpen 1664-1694		
— Johannes Van der Bent : Amsterdam ± 1650-1690 schilder van landschappen		
— Nicolaas Berchem : Haarlem 1620 — Amsterdam 1683 reisde naar Italië landschapsschilder, ruitergevchten, havenzichten, historiestukken		
— Gerrit Berchheijde : Haarlem 1638-98 schilder van architectuur en landschappen		
— Job Berchheijde : Haarlem 1630-1693 schilder van architectuur		
15. Cat. o.c. p. 4 : vente Van Saceghem, Gand, Bruxelles 1851		
16. Cat. o.c. p. 5 : Vente Van den Schrieck, Louvain 1861.		

De Kunstverzameling De Foere

Balthazar Bescheij	8	Repos en Egypte
Attribué à Jean Both	9	Paysage
Sebastien Bourdon	10	Suzanne condamnée à mort
Le Chevalier Charles Breydel	12	Choc de cavalerie
Joseph Van Craesbeke	14	Intérieur
Antoine Van Dijck	20	Portrait de Rombouts peint en camaïeu
Albert Van Elverdingen	21	Cascade en Norvège
François Francken	22	Salomon sacrifiant aux idoles
	77	La cène

- Balthazar Bescheij : Antwerpen 1708-1776
directeur van de Antwerpse Academie
schilderde in de trant van Jan Breughel De Fluwelen.
leverde kopieën van werk van Rubens, Van Dijck, Teniers
- Jan Both : Utrecht ± 1615-1652
Italiënerend landschapsschilder
- Sebastien Bourdon : Montpellier 1616 — Parijs 1671
verbleef te Rome
invloed van Poussin en Lorrain
medestichter en later rector van de Académie royale
Hofschilder van Christina van Zweden van 1652-54
- Ridder Karel Breydel : Antwerpen 1678-1733
schilder van veldslagen en landschappen
- Joos Van Craesbeek : Neerlinter ± 1605 — Brussel tussen 1654-61
schilder van kroeg- en gevechtsscènes
- Allaert van Elverdingen : Alkmaar 1621-1675
reisde in Skandinavië
schilder van woeste berglandschappen
- Frans Francken :
 1. Herentals 1542 — Antwerpen 1616
schilder van bijbelse en historische taferelen
 2. Antwerpen 1581-1642, zoon van 1.
 3. Antwerpen 1607-1667, zoon van 2.

Van der Hagen en Pierre Van den Avont	24	Sujet religieux
Attribué à Corneille de Heem	25	Nature morte
Willem de Heusch	26	Paysage d'Italie
Corneille Huysmans (dit de Malines)	28	Paysage
Albert Klomp	30	Paysage
Willem Van Mieris	32	Rubin sur l'angle (17)
	33	Sujet mythologique
François Van Mieris, le jeune	34	Fête de Bacchus (1730)
Louis De Moni	39	Intérieur

- Joris Van der Hagen, Haage of Verhagen ; Den Haag 1615/20-1669
landschapsschilder
- Pieter Van Avont : Mechelen 1600-1652
- Cornelis de Heem : Leiden 1631 — Antwerpen 1695
schilder van stillezens, vruchten, insecten
- Willem de Heusch : Utrecht 1638-1692, landschapsschilder
- Cornelis Huysmans (van Mechelen) : Antwerpen 1648 — Mechelen 1727
landschapsschilder
- Albert Klomp of Clomp : Amsterdam ± 1618-1688
landschapsschilder
- Willem Van Mieris : Leiden 1662-1747
mythologische thematiek
- Frans Van Mieris : Leiden 1689-1763
zoon en imitator van Willem
- Louis De Moni of Demonie : Breda 1698 — Leiden 1771
genreschilder

17. Cat. o.c. p. 17 : collection du chevalier De Coninck de Merckem. Gand 1856.

De Kunstverzameling De Foere

Karel de Moor	40	Portrait de l'artiste
Aart Van der Neer	42	Effet de nuit
Corneille Poelenburg	43	L'assomption
Pierre Pot	44	Portrait
Théodore Rombouts	46	Paysage et animaux
	85	Portrait d'un jeune homme
Henri Roos	47	Paysage et animaux
Charles Ruthard	50	Chasse à l'ours
Willem Schellinckx	54	Halte de chasseurs
Jean Van Staveren	55	Ermite

- Karel de Moor : Leiden 1656 — Warmond 1738
genreschilder
- Karel Isaac De Moor : Leiden 1694 — Rotterdam 1751
portretschilder
- Aert Van der Neer : Gorinchem ± 1604 — Amsterdam 1677
schilderde voornamelijk nachtelijke winter- en rivierlandschappen.
- Cornelis Van Poelenburg : Utrecht 1586-1667
verbleef te Rome
schilder van allegorieën, pastorale, mythologische en bijbelse thema's
- Een Pieter of Pierre Pot komt nergens voor wel Hendrich Gerritsz. Pot :
Haarlem ± 1585 — Amsterdam 1657
schilder van historische tafereelen en portretten
- Theodoor Rombouts : Antwerpen 1597-1637
reisde naar Italië waar hij sterk beïnvloed werd door Caravaggio
schilderde religieuze onderwerpen en allegorieën
- Johan Heinrich Roos : Otterberg 1631 — Frankfurt a/M. 1685
Duitsler, opgeleid in Amsterdam en Italië
schilder van portretten en dieren.
- Karl Andreas Ruthard : Dantzig ± 1630 — Aquila ± 1703
was meester in Antwerpen
schilder van historische en dierentaferelen.
- Willem Schellinckx : Amsterdam 1627-1678
tekenaar, graveur en schilder
- Jan Van Staveren : Leiden ± 1625-1668
genre- en landschapsschilder

Lucas Van Uden	57	Paysage
Adrien Van Utrecht	58	Le renard surpris
Adrien Van de Velde	59	Plage de Scheveningen (18)
Vermeulen	60	Hiver
Hendrick Van Vliet	61	Intérieur d'église
Vonck dit le vieux	62	Nature morte
Jean Baptiste Weenix	65	Une halte
Le chevalier Adrien Van der Werff	66	La marchande (19)

- Lucas Van Uden : Antwerpen 1595-1672
medewerker van P. P. Rubens
landschapsschilder
 - Adriaan Van Utrecht :
Antwerpen 1599-1653
stillebens en dieren
 - Adriaan Van de Velde : Amsterdam 1636-1672
schilder van pastorale landschappen
 - Andries Vermeulen : Dordrecht 1763 — Amsterdam 1814
schilder van landschappen en winterspelen.
 - Hendrik Van der Vliet : Delft 1611-1676
interieurs
 - Elias Vonck de oude : Amsterdam ± 1605-1652
stillebens en vogels
 - Jan-Baptiste Weenix : Amsterdam 1662 — Deutecum 1663
schilderde historische stukken, landschappen en portretten.
 - Adriaan Van der Werff : Rotterdam 1659-1722
historieschilder
18. Cat. o.c. p. 31 : vente Van den Schrieck, Louvain 1861.
19. Cat. o.c. p. 35 Collection du chevalier Burtin 1819 et Van den Schrieck 1861.

De Kunstverzameling De Foere

Bout	72	Intérieur
	73	Pendant du n° 72
Attribué à Carrache	74	Saint Sebastien
Claeys	75	Marine
Van der Hulft	78	Vue de Nimègue
Genre Van der Heijden	79	Vue de Gorcum
Lenzen (imitateur d'Ommeganck)	80	—
Attribué à Peeters	81	Marine
Jean Van Ravesteijn	82	Portrait de W. Van Bruckelson
Rogman	84	Paysage
Thans C.	87	La Saint-Nicolas
Tiepolo	88	Conversion de Saint-Paul
Verbeyst (imitateur de Teniers)	89	Les Briquetiers

- Pieter Bout : Brussel 1658-1719
portretten, landschappen, markt- en strandtaferelen
- Jan Van der Heijden : Gorinchem 1637 — Amsterdam 1712
landschappen en stadsgezichten
- Johannes Lenzen of Lentzen : Antwerpen 1790-1840
landschapsschilder
- Jan Anthoniszoon Van Ravesteijn : Den Haag 1570-1658
portrettist
- Roeland Rogman : Amsterdam 1597-1686
landschapsschilder
- Willem Thans : Rotterdam 1816- ?
genreschilder
- Giovanni Battista Tiepolo : Venetië 1696 — Madrid 1770
Venetiaanse school
- Verbeyst : landschapsschilder
werkt te Brussel rond 1777

— Hendrik Verschuring : Gorinchem 1627 — Dordrecht 1690
ruitergevechten en landschappen, meestal met paarden.

Aan de hand van bovenstaande identificatie van de kunstenaars blijkt inderdaad dat de collectie De foere grotendeels bestond uit werken van de Vlaamse en Hollandse school, meer bepaald uit de 16e en 17e eeuw, maar zonder de allergrootste namen met onbetwisbaar werk erbij.

Dat deze identificatie echter niet zo eenvoudig bleek, kan men concluderen uit het feit dat zowel Gaillard als de catalogus soms een loopje nemen met de naamcitering, in elk geval verfransen, en dikwijls geen voornaam, nooit levensdata geven.

Waar de collectie vandaan komt, blijft — enkele vermeldingen van vroegere verkopen niet te na gesproken — in het duister.

Thematisch gezien bevat de verzameling een groot aantal landschappen. Deze voorkeur van de verzamelaars verklaart wellicht gedeeltelijk de aanwezigheid van enkele werken van vreemde schilders, zoals Johann Heinrich Roos, Duitser, opgeleid in Amsterdam ; Karel Andreas Ruthard, eveneens van Duitse afkomst maar opgeleid in Antwerpen ; L. J. Watteau ; Christian Wilhelm Dietrich ; G. B. Salvi ; Ook de veel jongere Verwee en Verboekhoven zijn wellicht omwille van hun landschappen in de verzameling vertegenwoordigd en sluiten aan — zeker Verboekhoven — bij de traditie van o.m. Paulus Potter.

Heeft de veiling De foere een respons gehad ? Zo ja, van wie ? Wie waren de kopers ? Hoe lagen de prijzen ? Het zijn allemaal vragen zonder antwoord. Wellicht kan een verder doorgevoerd onderzoek daarover uitsluitsel geven, voor zover dit relevant is. Een beperkte steekproef in enkele kranten en tijdschriften van het ogenblik leverde geen resultaat op.

«La Flandre, Revue des monuments d'histoire et d'antiquités» met rijksarchivaris Emile Van den Bussche als directeur, zwijgt in alle talen. Het tijdschrift bevat geen «mengelingen», waarin wellicht plaats zou geweest zijn voor de veiling De foere. Nochtans heeft Van den Bussche zelf belangstelling voor dergelijke

verzamelingen. Ten bewijze daarvan zijn artikel over «Le cabinet du docteur De Meijer à Bruges», waarin hij klaagt dat er in Brugge zoveel kunstrijkdommen bestaan die een verborgen leven leiden en waarvoor niets gedaan wordt om ze publiek te maken²⁰.

«De Halletoren», het maandblad dat de oprichting van een Breydel en De Coninck-standbeeld patroneerde, heeft wel belangstelling voor kunst en kunstenaars in binnen- en buitenland. Op 7 maart 1875 bevat het maandblad o.m. een artikel over «Le musée de Bruxelles», waarin te lezen staat : «Bruges va prochainement réunir en un grand Musée de divers objets d'art et d'archéologie, épars aujourd'hui en plusieurs locaux²¹», maar over een collectie De foere, die nog geen tien dagen later in Brussel zal geveild worden, geen woord.

Het Burgerwelzijn weet helemaal van niets, noch in februari, maart of april. Ongelukken, politiek, misdaad, vervolghet verhaal en annonces, geen De foere.

Men kan rustig concluderen dat weinig of geen Bruggelingen met speciale interesse hebben uitgekeken naar een veiling van een toch belangrijke collectie die wellicht volledig uit Brugge verdween.

Het «Journal des beaux-arts et de la littérature» uitgegeven in Brussel maar ook in het Brugse gelezen, en o.m. gespecialiseerd in aankondigingen van veilingen van boeken en kunstvoorwerpen, bevat een annonce i.v.m. de verkoop²². Het «Journal» geeft regelmatig, vóór of na een belangrijke veiling, enige uitleg over wat er geveild wordt en werd, soms geeft het prijzen, namen van kopers etc. Dit gebeurt bv. voor de veiling van de nalatenschap van Gustave Wappers²³. De veiling De foere krijgt geen speciale aandacht.

20. Emile VAN DEN BUSSCHE : Museum Flandriensé I. Le cabinet du docteur DE MEIJER à Bruges : in *La Flandre*, 1875 p. 179-194.

21. *De Halletoren* 1 (1875) 7, 7 maart 1875, p. 3.

22. *Journal des beaux-arts et de la littérature* : 17 (1875), 13 maart 1875 p. 39.

23. *Journal* : o.c. : 17 (1875) 8, 30 april 1875 p. 64-65.

Bij de identificatie van de schilders werd toevallig de huidige verblijfplaats van één van de werken gevonden. Het «Strand te Scheveningen» van Adriaan Van de Velde bevindt zich thans in het museum te Kassel²⁴, tenminste indien Van de Velde dit onder onderwerp niet meermaals op doek heeft gezet.

In de catalogus van Henri Pauwels voor het Groeningemuseum²⁵ zijn geen gegevens te vinden die het besluit wettigen dat één of meer werken die in 1875 geveild werden in openbaar bezit in Brugge gebleven zijn.

L. MILLS, *Orde van Arrouaise, in: Inleiding tot de Geschiedenis van het Kloosterwezen in de Nederlanden*, A. Druen vertaald in de Middelen, II. J. Brussel, 1879 (Archief en Bibliotheek wezen in België, extraat. 23).

Eenige jaren geleden nam architect G. E. Persoons het initiatief tot de publikatie van een reeks getiteld «Inleiding tot de Geschiedenis van het Kloosterwezen in de Nederlanden». Een belangrijk deel in zijn onderzoek op een of andere manier met de monastieke geschiedenis in aanraking komt, moet dit initiatief wettigen. We beschikken intusschen al over een aantal verkenningen, zoals by het «Museum van België», waarin de meest bekende gegevens over afzonderlijke kloosters, veldnaar per orde, gegroepeerd zijn. Het beschreven verkenningsoverzicht heeft de in ons land gevestigde orden en congregaties van nog niet verleden. De «Inleiding tot de Geschiedenis van het Kloosterwezen in de Nederlanden» kan deze laatste opvullen. Tot nu toe verschenen reeds twee delen: één betreffende de Orde van het Heilig Graf door Z. Harrewé (1875) en het laat te bespreken deel over de Orde van Arrouaise, van de hand van L. Mills.

De orde van Arrouaise is, zoals bekend, één van de specialiteiten van de Duitse heiligen L. Mills, en zij was dus ook de aangewezen figuur voor dit samenstelling van dit deel. De bibliografische verscheid van twintigjarige studies van Mills over Arrouaise, Duitsland, maar ook door het uitgebreide redactioneel team van de reeks, heeft de lezer een zeer volledig beeld van de beschreven bezetting en de stand van het onder-

24. SUMMA Encyclopedie dl. 19 : Utrecht Wageningen 1978, p. 423 + Afbeelding.

25. HENRI PAUWELS : Groeningemuseum catalogus Brugge 1960 en bijvoegsel Brugge 1964.

